

innovative activity are researched. Are defined the basic conditions that affect the improvement of innovative processes.

Key - words: innovations, innovative technologies, innovation development mechanism.

Список використаних джерел:

1. Головатюк В.М. Проблеми поліпшення інноваційної сприятливості регіональних економік / В.М. Головатюк, В.П. Соловійов // Регіональна економіка. – 2009. – № 1. – С.89-98.
2. Гоменюк М. Типізація секторів інноваційного розвитку регіону за тенденціями зміни валової доданої вартості / М. Гоменюк // Економіст. – 2009. – №11. – С. 42-45.
3. Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. 2е изд. Т.23.
4. Одрехівський М.В. Логістична система інноваційних структур / М.В. Одрехівський // Регіональна економіка. – 2009. – № 3. – С.92-97.
5. Сидорова А. Напрями інноваційного розвитку в промисловості України / А. Сидорова, Г. Анісімова // Економіка України. – 2009. – № 3. – С.19-26.
6. Тарасевич В. Про синергетику інновацій / В. Тарасевич // Економіка України. – 2009. – № 4. – С.65-73.
7. Шпак Ю.В. Інноваційна модель регіонального розвитку переробної сфери АПК / Ю. В. Шпак // Економіка АПК. – 2006. - №3. – С.65-69.
8. Шубравська О.В. Регіональний аспект сталого економічного розвитку агропродовольчої системи України / О. Шубравська // Економіка України. – 2009. – №5. – С. 68-76.
9. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Й. Шумпетер; предисл. В.С. Автономова. – М.: ЭКСМО, 2007. – 864 с.

УДК: 330.354:665.335.2

Наумов О.Б., Білоусов О.М.

СОЯ ЯК ЕКОНОМІЧНА ТА СИРОВИННА СКЛАДОВА ОЛІЄЖИРОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Одне з провідних місць по вирощуванню олійних культур в світі займає Україна. В останні роки їх площа посіву досягає 4,2-4,5 млн. га, а валовий збір 4,5-4,7 млн. тонн. Це відповідно в 1,5 та 1,7 рази більше ніж в 2000 році. Їх структура представлена соняшником, ріпаком, соєю, гірчицею та льоном олійним. Інші олійні культури займають поки що незначні площі (0,5-0,8%).

В основі виробництва рослинної олії в Україні чільне місце належить соняшнику. На його долю припадає біля 87% всієї олії яка виробляється. Разом з тим, відомо про негативний вплив посівів соняшнику на накопичення вологи в ґрунті, неможливість його використання як попередника під зернові культури, низькі темпи зростання його урожайності, а в окремі періоди і її зниження. В даній ситуації необхідний пошук альтернативних шляхів підвищення економічної ефективності функціонування олієжирового комплексу держави та розширення можливостей виходу олійної продукції на світові ринки. Одним з напрямів вирішення цієї проблеми є вирощування сої, а проблема нарощування виробництва соєпродукції є досить актуальною.

Огляд останніх досліджень. Системні і довготривалі дослідження зарубіжних і вітчизняних науковців визначили перманентність процесу росту виробництва олійних культур. Вже в 2010 році цей ріст становить біля 35% тобто біля 100 млн. т.

Однак, дефіцит споживання рослинної олії в світі на сьогодні складає 40 млн. т. [1]. Це свідчить про те, що сировинна база виробництва олії далеко не насичена.

В країнах, де споживання рослинних жирів менше медичної норми – нижчий рівень очікуваної тривалості життя.

На світовому ринку встановилась потреба не тільки на основну продукцію олійних культур (рослинна олія), але й на побічну (макуха та шрот). Ці види переробки продукції олійних культур являються джерелом рослинного білку і незамінні для балансування кормів по перетравному протеїну.

В цьому контексті особливе місце займає соя, яка крім вище згаданих якостей дає цілу гаму харчових продуктів із сої. В цьому плані заслуговують на увагу наукові дослідження А. Бабіча, І. Ткалича, Ф. Адаменя, В. Завірюхіна та ін.

Формуванням завдання дослідження. Необхідність швидкого вирішення проблеми кормового і харчового білку, збільшення в раціонах харчування людства долі рослинної олії та забезпечення ґрунтової родючості шляхом бездефіцитного використання азоту ґрунту вимагає істотного нарощування обсягів виробництва такої культури як соя.

Народногосподарська і економічна оцінка її вирощування, місце на сировинному і продовольчому ринку України, регіони вирощування, сортова політика є основними питаннями, що поставлені на розгляд в даній статті.

Виклад основного матеріалу. В останнє десятиріччя світовий «соєвий» бум досяг і меж України, а її значення як олійної та білкової культури зумовило суттєво підняти її значення у виробництві білкових продуктів для харчових цілей. Вже сьогодні на вітчизняному продуктовому ринку окреме місце займає соєве масло і молоко.

В контексті нарощування потенціалу агропромислового комплексу України, першочергове значення набувають агроекономічні можливості регіонів. Ця тенденція набуває визначального значення для областей південного регіону, особливо Херсонської області, де вкрай необхідно підтримувати виробництво ринкового привабливих сільськогосподарських культур. До недавнього часу стратегічними культурами, які забезпечують надійні надходження коштів були зернові та соняшник.

Початок ХХ століття в Україні ознаменувався підвищенням уваги до сої, площі якої в 1931 році становили майже 200 тис. га.

Разом з тим, зростання соєвиробництва не мало під собою виваженої наукової обґрунтованості, що поступово вплинуло на значне скорочення її площ. І тільки на початку 90-х років почалося її відродження, коли в 1987 році посіви сої зросли до 73,9 тис. га, в 1989 до 104,6 тис. га, в 2003 році до 189,6 тис. га. Разом з тим, слід відмітити, що врожайність культури, не зважаючи на удосконалення агротехнологій в цей період зростала дуже повільно і не перевищувала в середньому 11-13 ц/га. Збільшення обсягів виробництва проходило в основному за рахунок розширення посівних площ, тобто екстенсивним шляхом. Виходячи з агрокліматичного розташування території України, найбільш сприятливі умови її вирощування склалися в Херсонській, Полтавській, Кіровоградській, Черкаській, Одеській та Вінницькій областях [2].

Як вже відмічалось, серед областей лідерів з виробництва сої є Херсонська область, де наявність зрошуваних земель, давні традиції серед сільгоспвиробників і досвід її вирощування дозволяють нарощувати обсяги її виробництва. Нарощування виробництва сої сприяє збільшенню виробництва високоякісних збалансованих кормів.

Вагомим фактором інтенсифічного характеру, що впливає на збільшення обсягів виробництва сої є селекція високопродуктивних сортів. В умовах Херсонської області для забезпечення більшої ефективності вирощування сої слід надавати перевагу високопродуктивним сортам з коротким періодом вегетації (Юг-30, Фастон, Юг-40 та інші), які потребують меншої кількості поливів. Це дозволить зменшити загальні витрати

на 6-7%, а витрати, пов'язані з проведенням поливів, на 25%. Урожайність зерна сої при цьому не зменшується [3].

Одним з крупних виробників сої в Херсонській області, де відпрацьовуються сучасні агротехнології, впроваджується система сортовідновлення, налагоджена соєпереробка є компанія «Фрідом Фарм» Горностаївського району Херсонської області.

За розрахунками фахівців компанії економіка виробництва сої стає позитивною вже при досягненні урожайності 11,0 ц/га. А при існуючих рівнях урожайності в компанії 25-30 ц/га і вище рентабельність досягає 120-200%.

Якщо врахувати всі види витрат (перевезення, адмінгоспвитрати, податки, реклама і т. ін.), які в сукупності зменшують чистий прибуток у 1,6 рази, що одержано при вирощуванні сої, то він все рівно буде становити 800-850 грн./га. Тобто за рахунок посівів сої Україна може отримувати біля 350-375 млн. грн. чистого прибутку.

Отже соя, збільшення виробництва якої – реальний і швидкий шлях виходу нерентабельних господарств із кризи, підвищення культури землеробства, формування ресурсів рослинного білка та олії у південному регіоні.

Висновки. Диверсифікація виробництва олійних культур в Україні в своїй основі повинна враховувати агроекологічну і економічну оцінки такої культури як соя. Кормові і харчові якості сої і соєпродуктів становлять її на одне з чільних місць у формуванні продовольчої безпеки держави і є важливою складовою забезпечення функціонування олієжирового комплексу.

Анотація

Стаття розглядає місце і значення сої у забезпеченні ефективності олієжирового комплексу України, регіони її найбільшого розповсюдження, економічну ефективність вирощування.

Ключові слова: соєвиробництво, економічна ефективність, оліє жировий комплекс.

Аннотация

В статье рассмотрено место и значение сои в обеспечении эффективности масложирового комплекса Украины, регионы ее наибольшего распространения, экономическую эффективность выращивания.

Ключевые слова: соепроизводство, экономическая эффективность, масложировой комплекс.

Summary

In the article is examined the place and importance of soybeans in ensuring of the effectiveness of the oil complex of Ukraine, its largest distribution regions, the economic efficiency of growing.

Keywords: soybean production, economic efficiency, oil and fat complex.

Список використаної літератури:

1. Бабич А.О., Венедіков О.М. Моделі технологій вирощування сої, їх економічна ефективність та конкурентоспроможність // Корми і кормовиробництво. – Вінниця. – 2006. – № 56. – С. 22-29.
2. Бабич А., Колісник С., Побережна А. та ін. Розміщення посівів і технологія вирощування сої в Україні / Пропозиція, 5, 2000. – С. 3840.
3. Венедіков О.М. Технологічні аспекти вирощування сої для одержання конкурентоспроможної продукції // Матеріали науково-практичної молодих вчених і спеціалістів „Новітні технології виробництва конкурентоспроможної продукції рослинництва” 29–30 листопада 2005 р. – Київ-Чабани, 2005. – С. 59–60.

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ТА РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ НУТРІЇВНИЦТВА

Постановка проблеми. Підвищення економічної ефективності галузі тваринництва поряд із стабілізацією та нарощуванням поголів'я передбачає диверсифікацію нових напрямів розвитку.

Серед таких, останнім часом набуває поширення розведення нутрій, яке з приватного сектора поступово трансформувалось в спеціалізовані та підсобні господарства АПК. Цей процес обумовлений зростаючим попитом населення на хутро та дієтичне м'ясо.

Ефективність розвитку цієї підгалузі багато в чому залежить від відпрацьованості технологічного циклу, маркетингової діяльності відповідних служб, організаційних аспектів тощо.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Враховуючи зростаючий тиск закордонних поставок тваринницької продукції, що істотно впливає на економічні показники галузі тваринництва в Україні досить актуальним є вивчення питань економічної ефективності вітчизняного виробництва тваринницької продукції, зокрема м'яса і шкурок нутрій. Питанню визначення ефективних економічних параметрів через комплекс дотримання відповідних організаційних, технологічних і ринкових чинників в нутрієводстві присвятили свої роботи Н. Балакирев, Т. Дудар, В. Пабот, Н. Фірсова, К. Свириденко.

Критичний розгляд цих праць показує на складність проведення аналізу та визначення ефективності нутріївництва, що пояснюється специфікою галузі, яка полягає в незначній кількості таких підприємств, їх малими розмірами, концентрації в малих та фермерських господарствах, динамічністю форми ведення, а звідси обмеженість в часі при проведенні досліджень. В цілому це обумовлює необхідність формувати наряду з традиційними і систему нових методів обробки кількісної інформації.

Формування завдання дослідження. З метою формування ефективних підходів до підвищення економічних показників галузі тваринництва, дрібних тварин пушного і м'ясного напрямів використання існує необхідність обґрунтування основних факторів, що підвищують інвестиційну привабливість, адаптацію до ринкових умов нутріївницьких підприємств.

Виклад основного матеріалу. Історично-економічний ракурс звірницької галузі вказує на основоположні чинники які впливають на її економічну ефективність. Це насамперед технологічна складова виробництва хутра і м'яса, стан попиту і пропозицій на хутровому ринку, доступність і цінність кормів.

На наш погляд, систему показників економічної ефективності нутріївництва доцільно згрупувати в чотири групи, а саме:

перша – показники на етапі парування нутрій;

друга – на етапі щеніння і лактації самок;

третья – показники на етапі відгодівлі молодняку;

четверта – показники забійних, м'ясних та хутряних якостей нутрій [2].

В першу групу показників можна віднести слідуючі: заплідненість самок, %; плодючість самок, гол.; кількість щенят на 1м² вигулу, гол.; кількість самок на 1 самця, гол.

До другої групи входять такі показники: вихід ділового приплоду; плодючість самок, гол.; збереження молодняку, %; жива маса молодняку у 60-денному віці, г.

Третю групу показників формують такі: збереження молодняку, %; середня жива маса 1 голови, г.; середньодобовий приріст живої маси, г; витрати кормів на 1 кг.

приросту, кг.; отримано нутрій в живій масі на 1м² вигулу, кг.; витрати кормів на 1 гол. молодняку за періодами росту, кг.; вартість продукції на 1 гол. вирощеного молодняку, грн.

Четверта група показників, це: забійний вихід, %; вихід м'язів від живої маси, %; вихід м'язів від забійної маси, %; середня вартість 1 ц м'яса, грн.; середня вартість 1 тушки, грн.; площа шкурки, дм²; середня вартість 1 шкурки, грн.; витрати кормів на виробництво 1 тушки, кг.; витрати кормів на виробництво 1 шкурки, кг.; якість шкурок нутрій (за групами якості).

Існуюча в Україні система виробництва продукції нутрієвництва постійно знаходиться під впливом різноманітних чинників, зокрема ринкових, сировинних, конкурентних, економічних, фінансових, державних, міжнародних, біологічних, кліматичних, національно-демографічних, науково-технічних, генетичних, людських, технологічних.

Виробничий досвід ведення цієї підгалузі тваринництва показує, що основними факторами підвищення її економічної ефективності є технологічні умови утримання, а серед них біологічно обґрунтовані і економічно доцільні норми площі утримання, якість виробленої продукції, збалансована якість кормів. Відпрацювання цих складових і забезпечує економічний ефект нутрієвництва [1].

Одним з шляхів зниження загальних затрат і скорочення собівартості виробництва продукції є зменшення витрат на виробництво кормів за рахунок налагодження роботи власних потужностей, насамперед по виробництву комбикормів. Сировиною для цього є давальницькі, або в ряді випадків власні компоненти (зерно, соя, шрот, жмих, трав'яна мука, зерновідходи).

Враховуючи цей відносно новий напрям в розвитку тваринницької галузі, який підвержений таким ризикам як виробничий, соціальний, ринковий, фінансовий на стадії свого становлення та розвитку він потребує державної підтримки у вигляді дотацій до певного рівня цін. Інша специфічна риса господарств, які займаються вирощуванням нутрій, полягає в особливостях їх діяльності, так як частіше за все такі підприємства належать до малих сільськогосподарських підприємств, а з іншого – унікальність виробничого процесу таких підприємств обмежує їх ринкові можливості як із формування ресурсної бази, так і – системи збуту продукції.

Вивчення чинників внутрішнього та зовнішнього середовища на ефективність виробництва продукції підприємства показало, що оскільки дана галузь знаходиться на етапі свого формування та розвитку на сьогоднішній час більш впливовими є внутрішні. Серед них найбільш значними є племінна робота (18,5 – 20,5%), умови годівлі (13,5-15,5%), кваліфікація персоналу (12,0-14,0%). Найвагомим фактором зовнішнього середовища є ветеринарна підтримка – біля 20%. До найменш впливових факторів, що зумовлюють економічну ефективність виробництва продукції нутрієводства слід віднести рівень автоматизації процесів виробництва і наукове забезпечення виробничої діяльності.

Більш детальне вивчення всього різноманіття чинників впливу на даний вид виробництва показав на різну ступінь їх значення, як правило малозначущу. Це такі як віковий склад поголів'я, інтеграційні процеси між постачальниками кормів і звірогосподарствами, переробниками хутряної сировини та торговельними організаціями, кількісний і якісний склад конкурентів тощо.

Висновки. Особливістю вітчизняного ринку хутра є висока частка імпортової продукції, за цінами істотно нижчими від вітчизняних. Підвищення економічної ефективності українського звідництва лежить в площині підвищення його конкурентоздатності через низку факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, насамперед організації виробництва, технологій і племінної роботи.

Анотація

В статті дана економічна оцінка і чинники підвищення ефективності вітчизняного звірництва, насамперед нутріївництва.

Ключові слова: економічна ефективність, нутрієвництво, зовнішні та внутрішні чинники впливу, хутряний ринок

Аннотация

В статье дана экономическая оценка и рассмотрены основные факторы повышения экономической эффективности отечественного звероводства, прежде всего нутриеводства.

Ключевые слова: экономическая эффективность, нутриеводство, внешние и внутренние факторы влияния, меховой рынок.

Summary

In the article is given the economic evaluation and are looked through the major factors of increasing of economic efficiency for domestic offers, especially coypu-growing.

Key-words: economic efficiency, coypu-growing, external and internal influences, fur market.

Список використаних джерел:

1. Свириденко К.О. Залежність ефективності відтворення поголів'я нутрій від щільності утримання / К.О. Свириденко // Таврійський науковий вісник: зб. наук. праць ХДАУ. -Херсон, 2008, -вип. 56. –с.124-130

Свириденко К.О. Підвищення ефективності виробництва продукції нутріївництва / К.О. Свириденко // Вісник ХНАУ: зб. наук. праць ХНАУ. -Харків, 2009, -№ 56 С.313-318

УДК 338.43.432:658.

Тертиця О.О., Лагодієнко В.В.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Постановка проблеми. Глобалізація поставила перед урядами багатьох країн проблему пошуку нових форм і методів адаптації національного економічного та політико-правового середовища до сучасних вимог здійснення міжнародних економічних відносин. В останні десятиріччя у світі відбувся перехід до динамічних конкурентних переваг в зовнішній торгівлі, за яких в конкурентній боротьбі здобувають вигідне для себе місце у світовому поділі праці не галузь чи компанія, які мають дешевші виробничі ресурси, а ті, щодо яких створено найбільш сприятливі умови для розвитку.

Підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки України є критично важливим напрямом економічної стратегії держави. Розширення ЄС, вступ до СОТ, реалізація інтеграційних домовленостей з країнами ЄЄП, тенденції зміцнення світових економічних центрів відкривають для України нові перспективи та можливості підвищення конкурентоспроможності цього сектору економіки - і водночас містять ризики й виклики щодо пошуку Україною адекватного місця в світовому та регіональному поділі праці.